

Herre helga oss i sanningen, ditt ord är sanning. Amen!

Inledning

Kära vänner i Kristus! Våren är bakom oss och sommaren inför oss. Naturen badar i friska gröna färger och blommorna blomstrar. Många av er har kanske en egen trädgård och arbetar för att få njuta av dess frukter och skönhet. Också vi, som har inte egna trädgårdar, får njuta av den vackra naturen Gud har skapat. För att få en vinstock (om nu någon i Sverige har en sådan) eller en vinbärbuske att ge rikligt med frukt, är det bäst att skära bort de döda och ofruktbara grenarna och rensa de fruktbärande grenarna.

Vår predikotext är evangelietexten för pingstdagen i år. Märkligt nog så nämner den inte en enda gång den Helige Ande vid namn. Jesus säger, att den Helige Ande skall vittna om Honom. Ja, det är Jesus Kristus, som står i centrum. Han är Bibelns Herre och Konung. Genom Kristus lär vi känna Gud. Om vi inte känner Jesus, känner vi inte Gud. Den Helige Ande, som har byggt den kristna Kyrkan i evangeliets kraft sedan den första kristna pingstdagen, verkar hela tiden både i och genom de objektiva nådemedlen och även inom varje kristen. Den Helige Ande är helgelsens källa. Vår text talar om fruktbärandet i den sanna vinstocken. Bibeln talar om 'Andens frukt' – d.v.s. goda gärningar som behagar Gud – till vilka de kristna får kraft av den Helige Ande. Även om predikotexten inte nämner den Helige Ande vid namn, kan vi se Hans närvaro i och Hans oskiljbara koppling till hela den undervisningen som Jesus framför i texten.

1. Frukten är förväntad

1.1 Den sanna vinstocken bär frukt

”*Jag är*”. Med dessa ord börjar vår text. I Johannesevangeliet framställer sig Jesus med orden ”*Jag är*” (ego eimi) som Messias, Livets Bröd, Världens Ljus och den Gode Herden¹, bland annat. Jesus från Nasaret är *Jag Är*. I detta uttryck kan vi höra ett eko från 2. Moseboken (3:14), där Herren Gud uppenbarar sitt namn: JHVH (Jahve), som översätts till svenska: *Jag Är*.

”**Jag är den sanna vinstocken**” (v.1), säger Jesus. Vinstockarna som är skapade och växer i människornas vingårdar avspeglar något av den sanna vinstockens egenskaper. Vinstocken ska bära frukt. Det finns förmodligen inte en enda vingårdsägare som hoppas att vinstockarna sköts väl för att vara vackra och som hoppas att de inte skall bära någon frukt. Nej, en vinstock ska bära frukt. Så är det också med den sanna vinstocken – och speciellt med den. Det gammaltestamentliga Israel beskrivs också som en vinstock, men den har visat sig vara en bristfällig sådan². I motsats till det gamla Israel är Jesus den *sanna* vinstocken. Att denna sanna vinstocken skall bära frukt, mycket frukt, blir dubbelt bekräftat när vi hör, att vingårdsmannen är Jesu Fader! För att uppnå det eftersökta resultatet arbetar vingårdsmannen med grenarna i trädet.

¹ Joh.4:25,26; 6:35; 8:12; 10:9; 10:11,14; 11:25; 14:6

² Ps.80:8-16; Jes.5:1-7; Jer.2:21; Hes.15; 19:10-14

1.2 Vingårdsmannen sköter grenarna i Vinstocken

Jesus framhäver i textens liknelse eller allegori ordet och begreppet frukt. Han berättar om lärjungarnas livsviktiga förbindelse med sig själv för att de skall kunna bära frukt. Den sanna vinstocken behöver inte skötsel, men dess grenar behöver det. Och det är vad vingårdsmannen gör: Han sköter grenarna i vinstocken. Han skär bort. Han rensar. Allt för att grenarna skall bära mer frukt.

1.2.1 Skär

”Varje gren i mig som inte bär frukt skär han bort” (v.2). Innan en gren kan skäras bort måste den ha blivit en gren i vinstocken. En gren i vinstocken blir man genom tron i kraft av evangeliet i Ordet och dopet: **”Ni är redan nu rena i kraft av det ord som jag har talat till er”** (v.3) säger Jesus. Men alla håller sig inte till Kristus, utan några faller ifrån tron. Den yttre orsaken kan variera, men till sist är det otron som kväver tron och ointetgör möjligheten att bära frukt som behagar Gud. Cirka åttio procent av det svenska folket har blivit döpta i den Treeniga Gudens namn³. Men eftersom att folkkyrkan har försummat Kristi befallning att lära de döpta *hålla allt vad Han har befallt Kyrkan att hålla* har trons ljus, som en gång tändes i dopet, slocknat i mångas hjärta. Om man inte låter den Helige Ande nära tron genom nådemedlen, då vissnar tron förr eller senare. Då blir man en gren som inte bär frukt, en torkad kvist, som bara väntar på att bli kastad i elden. Om djävulen och köttet blir regenter i våra hjärtan, då börjar vi hitta orsaker att inte gå till kyrkan för att höra Guds Ords förkunnelse, att inte läsa Bibeln och att inte samtala med Gud i bönen.

Gud har sina redskap för att skära bort grenarna som inte bär frukt. Judas gjorde självmord. Ananias och Safira föll ner framför Petrus döda. Gud kan gripa in i vårt liv direkt. Men Han gör inte alltid det i detta livet. Han gav nycklamakten till Kyrkan, till Kyrkans bästa. När församlingen använder nycklamakten och utesluter en obotfärdig människa från församlingen, tjänar också detta Guds syften: *”Vi vet att för de som älskar Gud samverkar allt till det bästa, för dem som är kallade efter hans beslut”*⁴. Kyrko- och lärotukt är Guds redskap som Han skär de felaktiga grenarna från vinstocken med. Annaras skulle de sprida sin ondska till de fruktbärande grenarna också⁵.

1.2.2 Rensar

Vingårdsmannen skär bort grenarna, som inte bär frukt, för att ge de fruktbärande grenarna bättre möjlighet att bära frukt. Jesus säger, att **”varje gren som bär frukt rensar han, för att den skall bära mer frukt”** (v.2). Luther förklarar, att Gud *”låter inte honom [en kristen] bli sysslolös utan sänder honom prövningar som tvingar honom att öva sin tro; Han låter djävulen och världen förfölja med yttre och inre förföljelser. Genom dessa rensar och trimmar Han grenarna, för att göra dem starkare och bättre. Allt detta sker för att de ska bära ännu mer frukt; att deras tro ska hävda sig alltmer och på grund av prövningarna bli övertygad och stark; för att de desto mer ska prisa Gud, be, predika och bekänna.”*⁶

³ http://www.svenskakyrkan.se/statistik/dop_konf.html

⁴ Room. 8:28

⁵ Gal. 5:9

⁶ LW 24, s. 209

1.3 Grenarna hämtar kraften från trädet

”Ni är redan nu rena i kraft av det ord som jag har talat till er” (v.3). *Evangeliet är Guds kraft som frälser var och en som tror*⁷. Jesu undervisning är livgivande och kraftig. ”*Rättfärdighet från Gud uppenbaras i evangelium*”⁸ skriver aposteln. Jesus Kristus, vår Frälsare, är evangeliets kärna. I evangeliets ord kommer Kristus själv till oss. Vi läser i *Lilla katekesen*, att den Helige Ande *har kallat oss genom evangelium och dagligen förlåter Han mig och alla troende alla synder*. Syndernas förlåtelse i Kristi namn och blod är det härligaste evangelium jag vet. I kraft av Kristi blod kan vi – som i oss själva bara har ärvt den eviga fördömmelsen i helvetet – nu frimodigt gå in i det allra heligaste⁹, träda fram inför Gud¹⁰.

”Förbli i mig, så förblir jag i er. Liksom grenen inte kan bära frukt av sig själv, utan endast om den förblir i vinstocken, så kan inte heller ni det, om ni inte förblir i mig.” (v.4)

”Förbli i mig” förutsätter, såsom vi redan har hört, att man redan har blivit och är i vinstocken, i Kristus. Vi kan inte göra något för att bli grenar i vinstocken. Men när vi nu är grenar i Kristus genom tron, förmanar Han oss att också förbli i Honom och inte vända oss bort från Honom. Kristus är i den troende. Han lovar också förbli i oss när vi förblir i Honom. Och vi förblir i Jesus när evangeliets livgivande vatten, saven som rinner i vinstocken, får nära oss. Frukt kan vi bära bara när vi är i Kristus och Kristus är i oss. Om någon inte är i Kristus, hon kan inte heller bära någon frukt som behagar Gud. En icke troendes gärningar kan utåt likna de goda gärningar som en troende gör, men bara en troendes gärningar kan behaga Gud. För att göra goda gärningar, bära äkta Gud behaglig frukt, ska vi alltid hålla vår tros ögon riktade mot Kristus. Endast om vi förblir i vinstocken kan vi bära frukt.

1.4 Mellanslutsats

Frukten är förväntad i Kristus, den sanna vinstocken. Han är fullkomlig; vinstocken är felfri. Fadern, den bästa vingårdsmannen, sköter själv grenarna: Han skär bort dåliga grenar; Han rensar levande grenar. Och kraften till att bära frukt är det rena och livgivande vattnet, saven, som rinner från stammen till grenarna, Kristi Ord, evangelium.

2. Producerad

”Jag är vinstocken, ni är grenarna. Om någon förblir i mig och jag i honom, bär han rik frukt, ty utan mig kan ni ingenting göra.” (v.5) Jesus säger på nytt, att Han är vinstocken. Det är Han och ingen annan. Äkta grenar i sanna vinstocken är bara de som tillhör vinstocken och får sin kraft från den. När vi tror på Kristus Jesus, är vi grenar. Om vi inte tror på Honom, då är vi inte grenar i vinstocken. Så enkelt är det. Någon tredje möjlighet finns inte. Samma tanke hittar vi från Jesu ord: ”*Den som inte är med mig är emot mig, och den som inte samlar med mig, han skingrar.*”¹¹

Jesus säger inte: Om någon förblir i mig och jag i honom, bär han *kanske* frukt ... Nej, utan Han säger som ett faktum, att han som ”**förblir i mig och jag i honom, bär rik frukt**”. När Kristus säger så, då är det så! Vi kan se trons frukter i andra troende. Kanske även några gånger i vårt eget liv också. Men trösten hämtar vi alltid från Kristus och Hans fullkomliga gärningar. Våra goda gärningar är alltid i sig själv bristfälliga och smutsade av våra synder, men i Kristus omvandlar Gud i sin gränslösa nåd våra

⁷ Rom.1:16

⁸ Rom.1:17

⁹ Hebr.10:19

¹⁰ Ef.3:12

¹¹ Luuk.11:23

smutsiga gärningar till helt perfekta, syndfria och härliga gärningar! I Kristus och för Kristi skull blir våra gärningar goda. Tänk vilken gåva vi har i Kristus genom tron! Hör vad den Helige Ande skriver: *”Ty hans verk är vi, skapade i Kristus Jesus till goda gärningar, som Gud har förberett, så att vi skall vandra i dem.”*¹²

”Utan mig”, säger Jesus, **”kan ni ingenting göra.”** Å andra sidan Jesus hade just i föregående kapitel sagt till sina lärjungar: *”Den som tror på mig skall utföra de gärningar som jag gör, och större än dessa skall han göra, ty jag går till Fadern.”*¹³

2.1 Förstörelsen av de grenarna som inte bär frukt

”Om någon inte förblir i mig, kastas han ut som en gren och torkar bort, och man samlar ihop sådana grenar och kastar dem i elden, och de bränns upp.” (v.6) För att de levande grenarna skulle bära rikligt frukt, skär och rensar Fadern grenarna i vinstocken. För samma syfte kastar Han ut de grenar, som inte bär frukt. De utslängdas slut är fruktansvärt. Till sist blir grenarna som inte har burit frukt, det vill säga, människorna som inte genom tron varit förenade med Kristus och burit frukt, kastade i den eviga elden. Helvetet och påminnelsen, att man en gång har varit en levande gren i den sanna vinstocken och fått *smaka den himmelska gåvan och det goda Gudsordet*¹⁴, måste vara ruskigare än vi någonsin kan tänka.

2.2 Mellanslutsats

Med denna starka kontrast förstår vi, att Kristi kärleksfulla begäran **”Förbli i mig”** är viktig. Och det som Han lovar är ljuvligare än honung: **”så förblir jag i er”!** När vi är i Kristus, bär vi frukt som behagar Gud. Men det är inte denna frukt som frälser oss, utan den frukt som Kristus har förtjänat för hela världen i sitt fullkomliga liv och heliga offret på korset.

3. Välsignad

3.1 Bönen

”Om ni förblir i mig och mina ord förblir i er, så be om vad ni vill, och ni skall få det.” (v.7) När saven från den sanna vinstocken får nära grenen och friska själen, när vi är i Kristus och Kristus är i oss, då händer det underbara miraklet, att vi – för vår nya människas del – börjar älska Gud och Hans lag. Att göra Hans vilja blir vår nya människans mål och stora glädje! Som kristna har vi *vår ”glädje i Herrens undervisning”*¹⁵. I bönen har vi tillstånd från den Högsta Majestäten, att be om vad vi vill. Skulle vi då vilja be något som är emot Hans vilja? Skulle vi vilja be att få bli lösgjorda från Honom? Nej, sådant är skamligt! Sådana böner kommer från den gamle Adam och de skulle tjäna mörkrets krafter i stället för Guds ära och vårt bästa. Den kristna människan vill be enligt Guds vilja. Jesus har lärt oss att förtrösta på Gud, när Han lärde oss att be: *”Ske din vilja på jorden liksom den sker i himlen.”*¹⁶ Och Han, Guds egen Son, gav oss också ett exempel i sin ångestfulla bön i Getsemane!¹⁷ Är det inte många gånger en lycka att våra böner inte blir besvarade på just det sättet som vi själv tänkte

¹² Ef.2:10

¹³ Joh. 14:12

¹⁴ Hebr. 6:4,5

¹⁵ Ps. 1:2

¹⁶ Matt. 6:10

¹⁷ Matt. 26:42

var bäst? Jag tror att *A. L. Strong* hade fått se denna bibliska sanningen, när han i en av sina sånger skrev: *"Tack för bön, som du besvarat, Tack för vad jag icke får!"*¹⁸ Kristen vill be enligt Guds vilja och bygga Hans rike också genom bönerna. Vi kan vara säkra, att Gud hör oss, *"om vi ber om något efter hans vilja"*¹⁹ som aposteln Johannes i sitt 1:a brev skriver. Vilket ädelt privilegium och ansvar vi har fått från Gud i Hans nåd, så att vi nu får be om vad vi vill, och vi *"skall få det"*!

3.2 Gud blir förhärligad genom de troendes gärningar

"Min Fader förhärligas, när ni bär rik frukt och blir mina lärjungar." (v.8) Vi som har fått bli pånyttfödda till Guds barn, som är *"ett konungadöme"*²⁰ och *präster framför Fadern*, har fått kallelsen att leva vårt liv till Guds ära. Paulus uppmuntrar och kallar oss att göra *"allt till Guds ära."*²¹ När vi, som är grenar i den sanna vinstocken, bär rik frukt, blir det till Gud Faderns ära. Vi blir inte troende och Kristi lärjungar genom att bära frukt. Vi blir inte kristna genom våra gärningar. Detta är helt uppenbart från denna Kristi undervisning, som vi har idag studerat. Vad menar Kristus här, när Han säger att vi blir Hans lärjungar? Är man inte redan en lärjunge genom tron? Har han inte just sagt, att vi redan nu är rena i kraft av det ord som han har talat till oss? Fallor här hela den lutherska läran, att vi är rättfärdigförklarade genom *"tron allena"* och inte genom gärningarna? Innan vi skall rusa huvudstupa i denna djävulska fälla, låt oss höra, vad Kristus lär i Matteusevangeliet: *"Låt [...] ert ljus lysa för människorna, så att de ser era goda gärningar och prisar er Fader i himlen."*²² Ljuset är tänt innan det kan ljusa och bli sett. Frukten följer tron, som ljusets seende följer på tändandet av ljuset. Och till sist, lika dumt som det skulle vara, att sitta och vänta, att det från vindruvorna först skulle växa ut en gren, från grenen en stam och att stammen skulle frambringa rötter som sedan skulle löpa till den näringsrika mulden, lika dumt – ja, ännu mer korkat – skulle det vara, att vänta sig att trons frukter skall föda själva tron i fruktillverkarens eget hjärta! Ja, vi 'blir' eller visar oss vara lärjungar framför världen genom våra gärningar. Världen kan inte se in i vårt hjärta. Det är genom trons frukter som världen förstår att vi är Guds barn. Genom vår beaktelse, genom våra goda gärningar förhärligar vi vår Fader, och bekräftar framför världen vår tro, att vi är Jesu Kristi lärjungar.

Slutsats

Idag har vi fått höra om vår relation till vår käre Frälsare och Gud. Vi har fått höra hur nådig Han är, när Han förlåter alla våra synder i Kristi namn och hur rik Han är i sin nåd, när Han uppfostrar oss i sin kärlek genom att rensa oss, som är grenar i den sanna vinstocken. Det är nåd på nåd, när Han för Kristi skull vill se till våra gärningar och gör det med ett fadershjärta! Han räknar våra ofullständiga gärningar som helt rena, heliga och fullkomliga, därför att vi redan genom tron äger alla Kristi fullkomliga gärningar. Och Kristus har tagit våra bristfälliga gärningar och försonat också dem i sitt egen blod. Allt detta för att Gud ska bli förhärligad och ärad nu och i evigheternas evigheter genom det som Han gör i och genom oss. Goda gärningar är alla de gärningar som är gjorda i tron, de kan vara stora eller små, vardagliga gärningar i det vardagliga arbetet som vi är kallade till eller hjältegärningar som Gud låter oss göra. Det enda som räknas är att vi tror på Kristus; det är genom tron allena som vi blir rättfärdigförklarade.

*Amen!*²³

Teol. stud. Jan-Erik Tiri

(språkkontroll: Hermanni Pihlajamaa ; teologiska kontrollen: past. Ingvar Adriansson)

¹⁸ Lova Herren. Stockholm : BV-förlag, 1988. Sång 609, v. 2: Tack, min Gud, för vad som varit. August Ludvig Storm.

¹⁹ 1. Joh. 5:14

²⁰ Upp. 1:6

²¹ 1. Kor. 10:31

²² Matt. 5:16

²³ 2 779 ord